

A MÁSIK NAGY

Sírt a csöpp lányom. Borzongva könnyeztünk mi, fölőttek. A kisbabám éhes volt. Mi, nagyok a tévé képernyőjére tapadtunk, mert olyat láttunk, mint még soha: újratemették a hősokeket, egy nép emlékezett forradalmára – megrendülten, igazul. A csecsemőlyány jóllakott. Mi a közvetítés katarzisszerű élményétől gazdagodva hittük és mondtuk, hogy ezentúl minden másképpen lesz. Az egy különös június 16. volt.

Nagy álmódott. Arról, hogy sem őt, sem Kádárt nem választották meg, hanem ellenük szavaztak. Újságot olvasott. Asszonyának kommentálta a híreket. „Íme, ez Kádár!” – mondta 1956. december 11-én. Ahhoz szoktak, hogy mindig van virág a lakásban. Ezért snagovi házukba krizantémot, a temetők ékét kérte a házvezetőnő, az operatív tisztt, akivel Nagy a harangszóról, a zenéről és a cigarettáról is beszélgetett. Akinek feljegyzései szerint Nagy Imre olyan férfi, akinek nagyon fontos a családja, optimista, hisz abban, hogy minden meg fog oldódni. Ez a másik, a snagovi besúgók által festett Nagy Imre-portré. És még sok-sok más, hétköznapi, apró részlet, amit nem ismerünk. Sem Nagyról, sem társairól, sem a forradalomról.

Nagy Imrét és társait csak egyetlenegyszer, akkor, az újratemetéskor ünnepeltük – szépen. De feloldódás és feloldozás nélkül. Ezért érezzük most úgy, hogy a forradalom és hősei távol maradtak, nem lettek a hétköznapiak részévé. Évfordulók főszereplőivé magányosodtak a mártírok. Helyettük az emléktáblákat és sírokat koszorúzó percpolitikusok hosszú névsora, a mai szónokok szövevirágai számítanak. Semmi különös.

A csöpp lány ma már kisdíák. S minden másképp lett, de nem úgy, mint reméltük.

Délmagyarország, 1997. július 17.